

Kukkaa, amfea, subua ja essoja

Huumausaineiden slanginimitykset Tor-verkon suomalaisella kauppapaikalla

Lasse Hämäläinen & Teemu Ruokolainen

Viittausohje: Hämäläinen, Lasse & Ruokolainen, Teemu 2021: Kukkaa, amfea, subua ja essoja: Huumausaineiden slanginimitykset Tor-verkon suomalaisella kauppapaikalla. – *Sananjalka* 63 s. 130–153. <https://doi.org/10.30673/sja.106615>

Tiivistelmä

Tässä artikkelissa tarkastellaan huumausaineiden nimityksiä Tor-verkossa toimineen Torilautahuumeikauppasivuston keskusteluissa. Tutkimuksessa esitellään, mitkä ovat eri huumausaineiden yleisimmät nimitykset, miten nämä tiedot suhteutuvat aiempiin tutkimuksiin, ja millaisia tendenssejä huumeslangissa on tulosten perusteella nähtävissä. Analyysin pääpaino on slanginimityksissä, mutta myös yleiskieliset nimitykset otetaan huomioon. Tutkimusaineisto koostuu 3 000 viestistä, jotka ovat pääosin huumeiden myynti-ilmoituksia.

Huumesanasto on monipuolista: aineistossa esiintyy 91 yleiskielistä ja 204 slanginimitystä huumausaineille. Laittomasti valmistetuista huumausaineista käytetään pääosin slanginimityksiä, joista yleisimpiä ovat *kukka*, *budi* ja *poltto* (kannabis), *amfe* (amfetamiini), *meta* (metamfetamiini), *esso* (ekstaasi) ja *kola* (kokaiini). Lääkevalmisteista puhutaan enimmäkseen niiden tuotenimillä (esim. *Subutex*, *Diapam*), mutta yleisimmät niistä ovat saaneet myös vakiintuneita slanginimityksiä (*subu*, *pami*). Enemmistö slanginimityksistä pohjautuu äänteelliseen samankaltaisuuteen alkuperäisen kielenaineuksen kanssa, mutta myös semanttisesti motivoituneet, huumausaineiden ominaisuuksiin perustuvat nimitykset ovat yleisiä. Kaikkiaan aineiston antama kuva huumesanastosta eroaa selvästi aiempien tutkimusten tiedoista, mitä selittävät muutokset niin huumausaineiden tarjonnassa kuin kielellisessä muodissa.

Avainsanat: huumeet, slangi, sanastontutkimus, darknet

1 Johdanto

Huumausaineiden käyttäjät ja välittäjät muodostavat keskenään yhteisöjä, joiden yksi ominaispiirre on tavallisesta puhekielestä poikkeava kielimuoto (esim. Cromwell 1970; Perälä 2011, 103–105; Perälä–Kainulainen–Tammi 2012, 292). Tähän kielimuotoon kuuluu runsaasti huumeaiheista erikoissanastoa, kuten huumausaineiden nimityksiä (esim. *pilvi* 'kannabis', *piri* 'amfetamiini') sekä niiden välittämiseen, käyttötapoihin ja vaikutuksiin liittyvää sanastoa (esim. *muuli* 'salakuljettaja', *nokittaa* 'käyttää nasaalisesti' ja *kitkut* 'vieroitusoireet'). Tässä artikkelissa kutsumme tätä kielimuotoa *huumeslangiksi*. Huumeslangia käytetään useimmin huumeiyhteisöjen sisäisissä keskusteluissa, vaikka osa sen sanoista saattaa olla tuttuja myös näiden ryhmien ulkopuolisille henkilöille. Huumeslangilla voi olla useita funktioita. Jotkin sanat voivat ilmaista esimerkiksi huumausaineiden laatuun liittyviä merkitysvaihtoehtoja, joita yleiskielisillä sanoilla ei ole. Toisaalta slangia voidaan myös käyttää vahvistamaan ryhmäidentiteettiä tai tekemään yhteisön keskusteluista ulkopuolisille vaikeammin ymmärrettäviä (Lipsonen 1990, 7; Saanilahti–Nahkola 2000, 89; Perälä 2011, 104).¹

Huumeslangia on toistaiseksi tutkittu Suomessa ja kansainvälisestikin melko vähän (ks. tarkemmin luvussa 2). Mahdollinen syy tutkimusten vähyyteen on, että tutkimusaineistojen hankkiminen on perinteisesti ollut haastavaa. Huumausaineet ovat laittomia ja niihin liittyy vahvoja stigmoja, minkä vuoksi huumeiyhteisöt eivät yleensä halua avata toimintaansa ulkopuolisille. Verkkoviestinnän yleistyminen on kuitenkin muuttanut aineistojen saatavuutta. Huumeiden käyttäjät ja välittäjät voivat kommunikoida keskenään joko avoimessa verkossa tai salatussa Tor-verkossa sijaitsevien keskustelufoorumien, kauppapaikkojen tai muiden kanavien välityksellä. Nämä keskustelut ovat usein kenen tahansa, myös tutkijoiden, saavutettavissa.

Tässä tutkimuksessa tarkastelemme huumausaineiden nimityksiä huumeiden kauppapaikkana Tor-verkossa vuosina 2017–2020 toimineen Torilauta-sivuston keskusteluissa. Esitämme nimitysten lukumäärät aineisto-otoksessa ja esiintymät vertailuaineistoissa sekä pyrimme selittämään nimitysten yleisyyttä tai harvinaisuutta avaamalla niiden merkityksiä, historiaa ja kielellistä taustaa. Analyysi keskittyy pääasiassa slanginimityksiin, mutta esitämme myös huumausaineiden yleiskielisten nimitysten (esim. *kannabis*, *amfetamiini*) sekä lääkevalmisteiden tuotenimien (esim. *Subutex*, *Diapam*) lukumäärät aineistossa. Tutkimuskysymyksemme voidaan tiivistää seuraavasti:

- 1) Mitkä ovat yleisimpiä Torilaudalla eri huumausaineista käytettyjä nimityksiä?
- 2) Miten nämä tulokset suhteutuvat aiempiin tietoihin huumeslangista?

¹ Tämä artikkeli on kirjoitettu osana Suomen Akatemian rahoittaman tutkimuskonsortion Extremist Networks, Narcotics and Criminality in Online Darknet Environments (329342-5) työtä. Haluamme kiittää vertaisarvioijia heidän arvokkaista kommentistaan.

3) Millaisia yleisiä trendejä huumeiden slanginimityksissä on havaittavissa?

Artikkelin aluksi esittelemme aiheen kannalta keskeisiä aiempia tutkimuksia (luku 2) sekä oman tutkimuksemme toteutusta (luku 3). Tämän jälkeen luvussa 4 käymme läpi aineiston yleisimmät huumausaineiden nimitykset ainekatgorioittain ja luvussa 5 teemme kokoavia havaintoja tuloksista. Luvussa 6 pohdimme tutkimuksemme rajoituksia ja mahdollisia jatkotutkimuskohteita.

2 Aiempia tutkimuksia

Tutkimuksemme nojaa vahvasti suomalaisen slangitutkimuksen perinteeseen. Slangilla on tyypillisesti tarkoitettu ”jonkin puhujaryhmän käyttämää, etenkin sanastoltaan ja äännerakenteeltaan puheyhteisön yleisestä kannasta poikkeavaa kielimuotoa” (Saanihahti & Nahkola 2000: 87). Tutkimuksissa on korostettu, että slangi on erityisesti sanastollinen ilmiö (mts.; Forsberg 2021, 10). Puhujaryhmän jäseniä yhdistävä tekijä voi olla esimerkiksi ikä, asuinpaikka, ammatti, harrastus tai jonkinlainen näiden yhdistelmä, kuten armeijassa tai vankilassa oleminen. Huumeslangi voitaneen rinnastaa näistä etenkin ammatti-, harraste- ja vankilaslangeihin.

Yksinomaan huumeslangiin keskittyviä tutkimuksia on tehty Suomessa toistaiseksi vain opinnäytetöissä. Aineistoina niissä on käytetty useimmin huumeaiheisia kirjoja ja elokuvia (Rasilainen 1992; Heikkinen 2014; Virtanen 2018). Eeva Siirtola (2003) on kerännyt aineistonsa kyselyllä ammattikoulun opiskelijoilta, Sami Heino (2019) taas avoimen verkon huumeaiheiselta keskustelufoorumilta. Myös kansainvälisellä tasolla huumeslangia on tutkittu varsin vähän (ks. kuitenkin Cromwell 1970; Ghounane 2020).

Muita slangeja on tutkittu Suomessa varsin monipuolisesti. Epäilemättä tutkituin niistä on Stadin slang, jota erityisesti Heikki Paunonen (mm. 2000b; 2006a; 2006b) on kartoittanut perusteellisesti. Nämä tutkimukset ovat myös huumeslangin näkökulmasta relevantteja, sillä päihteet ovat Stadin slangissa keskeisiä aihepiirejä ja attraktiokeskuksia (Paunonen 2000b, 32–35; 2006a, 342), ja toisaalta huumeysteisöt keskittyvät vahvasti suuriin kaupunkeihin, etenkin pääkaupunkiseudulle (Perälä ym. 2012, 282–283). Mielenkiintoisen vertailukohdan huumausaineiden nimityksille tarjoaa tupakkaa tai savuketta tarkoittavien sanojen analyysi (Paunonen 2006a, 342–345). Muita laajemmin tutkittuja slangimuotoja ovat olleet koululaisslangi ja sotilaslangi (ks. Saanihahti–Nahkola 2000, 95–102), minkä lisäksi etenkin opinnäytetöissä on tarkasteltu myös useita muita slangeja. Käsillä olevan tutkimusaiheen kannalta tärkeä lähde on *Vankilaslangin sanakirja* (Lipsonen 1990), sillä huumeilla on usein merkittävä rooli vankien kielessä; ne ovat yleinen syy vankilaan joutumiseen ja niitä käytetään myös vankilassa oltaessa (mts. 21; ks. myös Perälä ym. 2012, 292; Rönkä–Markkula 2020, 114–119).

Slangitutkimukset ovat pääosin keskittyneet kuvaamaan tarkastelun kohteena olevan slangin sanastoa sekä yksittäisten sanojen merkityksiä ja kielellistä alkuperää, usein sanakirjan muotoon koottuna (esim. Karttunen 1979; Lipsonen 1990; Paunonen–Paunonen 2000; Paunonen 2016; Forsberg 2021). Ajoittain on tehty myös kokoavampia esityksiä esimerkiksi slangin sananmuodostuksesta, joista keskeisimpiä tutkimuksemme kannalta ovat Paunosen (2006a) ja Kari Nahkolan (1999a; 1999b; ks. myös Saanilahti & Nahkola 2000, 106–110) tutkimukset. Jonkinlaisena aiempien tutkimusten puutteena voi pitää sitä, että niissä ei yleensä käsitellä slangisanojen yleisyyttä slangin puhujaryhmän keskusteluissa. On kuitenkin selvää, että jotkin sanat ovat hyvin yleisiä ja vakiintuneita, kun taas toiset jäävät lyhytaikaisiksi ja vain pienen puhujaryhmän tuntemiksi. Tältä osin oma tutkimuksemme kvantitatiivinen ote tuokin uudenlaisen näkökulman slangitutkimukseen. Epätavallista on myös, että käytämme aineistoina autenttisia keskusteluita – useimmiten aineistot on kerätty haastattelujen, kyselyiden ja keruukilpailujen avulla (esim. Paunonen–Paunonen 2000a, 37–39).

Tutkimuksemme nojaa lisäksi huumeiden käyttöä ja huumeekulttuuria käsitteleviin tutkimuksiin. Suomalaiset huumeitutkimukset ovat viime vuosikymmeninä pohjautuneet vahvasti huumeaiheisiin väestökyselyihin, joissa on seurattu huumeidenkäytön ja huumeasenteiden kehitystä 1990-luvulta lähtien. Kyselyiden tuloksia ovat vetäneet yhteen esimerkiksi Hakkarainen (2015) sekä Karjalainen, Pekkanen ja Hakkarainen (2020). Kuvaa huumeidenkäytön trendeistä ovat täydentäneet myös poliisin ja tullin huumerikostilastot sekä 2010-luvulla jätevesitutkimukset. Näiden viimeisimpiä tuloksia on vedetty yhteen teoksessa *Huumeitilanne Suomessa 2020* (Rönkä & Markkula 2020). Aika ajoin on tehty myös huumeekulttuuria kvalitatiivisemmin kuvaavia tutkimuksia. Huumeslangin kannalta keskeisiä ovat Jussi Perälän (2011; ks. myös Perälä ym. 2012; Perälä 2013) etnografinen tutkimus Helsingin huumerakkinoista 2000-luvun alussa sekä kokoomateos *Vanha liitto: Kovien huumeiden käyttäjät 1960–1970-lukujen Helsingistä* (Kainulainen–Savonen–Rönkä 2017). Mainittujen teosten lopussa on listattu teoksissa esiintyvää huumeaiheista slangisanastoa selityksineen.

Viime vuosina huumerakkinoita ja -kulttuuria niin Suomessa kuin maailmalla ovat muuttaneet verkossa toimivat kauppapaikat. Suurin osa niistä toimii *Tor-verkoksi* tai *darknetiksi* kutsutussa verkossa, joka hyödyntää käyttäjiensä henkilöllisyyden peittävää salaustekniikkaa. Nämä kauppapaikat ovat tarjonneet huumeutkijoille tärkeitä uusia aineistoja, minkä vuoksi niitä on tutkittu runsaasti 2010-luvulla (yhteenvetona ks. Martin–Cunliffe–Munksgaard 2019). Suomessa on tutkittu Silkkitie-kauppapaikkaa (Nurmi ym. 2017) sekä tämän tutkimuksen aineistolähteenä toimivaa Torilautaa (Harviainen–Haasio–Hämäläinen 2020; Karjalainen–Nyrhinen–Gunnar–Ylöstalo–Ståhl 2021). Kielitieteellisestä näkökulmasta darknetin huumeakauppaa on tutkittu ainoastaan käyttäjänimien osalta (Hämäläinen 2019; Hämäläinen–Haasio–Harviainen 2021).

3 Tutkimuksen toteutus

3.1 Aineistolähde

Tutkimusaineistomme on peräisin Torilaudalta, joka oli vuosina Tor-verkossa 2017–2020 toiminut, etenkin huumekauppaan käytetty suomenkielinen keskustelufoorumi. Torilaudalla kuka tahansa saattoi perustaa uuden keskusteluketjun ja näin ilmoittaa halustaan ostaa, myydä tai vaihtaa huumeaineita. Kaupankäynnin yksityiskohdista sovittiin kahdenkeskisissä keskusteluissa Wickr-mobiilisovelluksen välityksellä, ja ostotapahtuma suoritettiin yleensä kasvokkaisissa tapaamisissa. Torilauta oli Suomen mittakaavassa varsin merkittävä sivusto: sinne lähetettiin kolmen vuoden aikana yli kuusi miljoonaa viestiä eli keskimäärin yli 5 000 viestiä päivässä (Malin 2020). Siellä oli myös huumeisiin liittymättömiä keskustelualueita, mutta huumekauppa muodosti ylivoimaisen enemmistön sivuston keskusteluista: noin 97 % viesteistä lähetettiin osto- ja myynti-ilmoituksille tarkoitetuille alueille. Luettelo keskustelualueista viestimäärineen on nähtävissä liitteessä 2.

Torilaudan viestien kielelle tyypillistä on epämuodollisuus, puhekielisyys ja huolittelemattomuus. Viesteissä esiintyy runsaasti puhekielelle tyypillisiä loppuheitoja ja loppukonsonantin katoa, kuten esimerkin 1 *olis*, *hinnast* ja *kuivumaa*, sekä muuhunkin kuin huumeaineisiin liittyvää slangisanastoa (*koodi* eli viesti). Myös lyöntivirheitä (*myyntiilmoituksiin*, *Oli po. olis*) ja poikkeamia oikeinkirjoitusnormeista on paljon, mikä saattaa johtua kirjoittajan huolimattomuudesta tai päihtyneisyydestä mutta myös oikeinkirjoitusnormien hallinnan puutteesta tai heikosta kielitaidosta. Lisäksi virke- ja laajemmat tekstirakenteet poikkeavat usein yleiskielisestä tyylistä, mikä tekee ilmoitusteksteistä paikoitellen melko vaikeasti ymmärrettäviä. Tällaiset piirteet ovat toki varsin yleisiä myös muilla verkon ja sosiaalisen median keskustelupalstoilla, mutta Torilaudalla norminvastainen kielenkäyttö vaikuttaisi korostuvan erityisen paljon. On toisaalta syytä mainita, että aineiston sisäinen variaatio on varsin suurta. Monet kirjoittajat pyrkivät käyttämään huoliteltua yleiskieltä ja jopa reaalia maailman liike-elämästä omaksuttuja markkinointipuheen piirteitä (ks. myös Hämäläinen ym. 2021).

1) dänkkii & metadonia

yo! Oli budia, lajike tupla w eli white widow. Hinnossa on eroa moniin muihin budi myyntiilmoituksiin esim et 20e/g (koska vaiva) tosiasiassa ainut vaiva on nää ahneet hinnat..eli 1g/15e 2g/30 siit ylöspäin 13e/g...ja sit olis metadonia 110mg sovittaa hinnast wickeris. Pistäkää koodii peace!

3.2 Aineisto

Tutkimusaineisto on satunnaisotos Torilaudalta automatisoidusti kerätystä korpuksesta. Korpus sisältää kaikki Torilaudalle lähetetyt viestit 26.8.2019–20.5.2020 ja siihen kuuluu kaikkiaan 1 963 612 viestiä 481 882 eri keskusteluketjusta. Korpusta säilyttää [tieto säilytyspaikasta poistettu vertaisarviointia varten]. Korpus ei ole toistaiseksi julkisesti saatavilla tutkimusetiikkaan ja yksityisyydensuojaan liittyvien kysymysten vuoksi.

Analysoituun otokseen poimittiin korpuksesta 3 000 keskusteluketjun avausviestiä huumekauppaan tarkoitetuilta keskustelualueilta. Otoksen viesteistä 2 300 (76,7 %) ilmaisee halukkuutta huumeiden myymiseen, 335 (11,2 %) huumeiden ostamiseen ja 344 (11,5 %) vaihtokauppoihin, joissa vähintään toinen vaihdettava tuote on huumausaine.² 252 (8,4 %) viestiä ei liity huumekauppaan. Viesti voi kuulua samanaikaisesti useampaan kuin yhteen edellä mainituista kategorioista: myyjä voi esimerkiksi mainita ilmoituksessaan, että maksuvälineenä käyvät rahan lisäksi toiset huumausaineet, jolloin viesti on luokiteltu sekä myynti- että vaihtoilmoitukseksi.

Taulukko 1. Aineiston viestit (N = 3 000) huumausainekategorioittain.

Huumausainekategoria	Viestejä	%	Slangi-nimityksiä
Kannabis	1 082	36,1	32
Bentsodiatsepiinit	571	19,0	28
<i>Alpratsolaami</i>	249	8,3	11
<i>Klonatsepaami</i>	222	7,4	2
<i>Diatsepaami</i>	76	2,5	2
<i>Muut</i>	57	1,9	13
Opioidit	544	18,1	39
<i>Buprenorfiini</i>	390	13,0	23
<i>Oksikodoni</i>	87	2,9	4
<i>Tramadoli</i>	63	2,1	4
<i>Muut</i>	31	1,0	8
Amfetamiinit	502	16,7	42
Ekstaasi	248	8,3	16
Pregabaliini ja gabapentiini	206	6,9	9
Kokaiini	99	3,3	14
Psykedeelit	90	3,0	10
Muut lääkeaineet	500	16,7	23

Taulukkoon 1 on koottu tilastot siitä, mitä huumausaineita viestit koskevat. Viesti voi kuulua useampaan kategoriaan, sillä etenkin monissa myynti-ilmoituksissa tarjotaan useita eri huumausaineita. Taulukon oikeanpuolimmaisın sarake ilmaisee, kuinka monta eri slanginimitystä kyseisestä huumausaineesta tai -ainekategoriasta aineistossa esiintyy. Huumausaineita ja niiden

² Huumausaineilla tarkoitetaan tässä laittomasti valmistettujen huumausaineiden lisäksi päihtymistarkoituksessa käytettäviä apteekkituotteita sekä nuuskaa ja dopingaineita. Sen sijaan alkoholia ja tupakkaa, joita Torilaudan ilmoituksissa esiintyy satunnaisesti, ei ole tässä luokiteltu huumausaineiksi.

käyttöä Suomessa esitellään tarkemmin luvussa 4. On kuitenkin syytä mainita, että niiden jakauma aineistossa korreloi melko hyvin muiden huumeidenkäyttöä kuvaavien tilastojen kanssa (Karjalainen ym. 2020; Rönkä–Markkula 2020). Ongelma- ja sekakäytössä yleiset opioidit ja bentsodiatsepiinit ovat tosin jossain määrin yliedustettuina, kun taas yleensä satunnaisemmin käytetyt kokaiini ja psykedeelit aliedustettuina. Tämän perusteella Torilaudan käyttäjäkunnassa painottuivat huumeiden ongelmakäyttäjät satunnaiskäyttäjien sijaan.

3.3 Analyysiprosessi

Analyysiprosessin aikana satunnaisotoksen viestit luettiin huolellisesti läpi ja huumausaineiden nimitykset merkittiin Doccano-annotaatiotyökalun³ avulla. Nimitysten tunnistaminen viesteistä on pääsääntöisesti ongelmaton, sillä yleiskieliset nimitykset sekä enemmistö slanginimityksistä (65 %) mainitaan aiemmissa lähteissä. Useilla slanginimityksillä on homonyymi yleiskielessä (esim. *kukka*, *vauhti*, *mämmi*), mutta nämä homonyymit ovat aineistossa harvinaisia ja erotettavissa kontekstin perusteella. Niistä slanginimityksistä, joita aiemmissa lähteissä ei mainita, useat ovat äänteellisesti samankaltaisia virallisten nimitysten tai tuotenimien kanssa, mikä helpottaa niiden ymmärtämistä. Myös konteksti tarjoaa apua ymmärtämiseen, sillä ilmoituksissa käytetään monesti samasta aineesta useita eri nimityksiä. Tarvittaessa nimitysten merkityksiä on myös pyritty selvittämään Google-haun avulla. Mikäli merkitys on siltikin jäänyt epäselväksi, on se jätetty huomioimatta analyysissä. Tällaisia nimityksiä on kuitenkin hyvin vähän eikä niillä olisi mainittavaa vaikutusta tutkimustuloksiin.

Haastavia analyysin kannalta ovat sanat, joita käytetään ajoittain itsenäisinä huumausaineen nimityksinä, ajoittain taas nimityksen täydennyksinä taikka ilmaisemassa jotakin tiettyä huumausaineen osaa tai ominaisuutta. Tällaisia ovat *nuppu* ja *nugetti* (marihuana), *pallo*, *orkkis* ja *og* (Subutex), *filmi* (Suboxone) sekä *lappu*, *blotteri* ja *sokeripala* (LSD). Näiden sanojen käyttöä ja merkityksiä on kuvattu tarkemmin luvussa 4. Kyseisten sanojen kaikkia esiintymiä ei ole automaattisesti laskettu taulukoissa 3–8 esitettyihin lukumääriin, vaan on arvioitu kulloisessakin kontekstissa, käytetäänkö sanaa itsenäisenä huumausaineen nimityksenä.

Kuten luvussa 3.1 todettiin, aineistossa esiintyy runsaasti lyöntivirheitä. Huumeiden nimitysten virheellisiä kirjoitusasuja ei ole tulkittu omiksi nimityksikseen, vaan ne on yhdistetty oikeiden kirjoitusasujen lukumääriin. Lyöntivirheiksi tulkitsemiamme muotoja ovat esimerkiksi *betsoja*, *buddi*, *fluapro*, *kukaa*, *Lyroca*, *määmmi*, *pani*, *Rivotrill*, *Sildanofil* ja *vaihtia* (paremmin: *bentsoja*, *budi*, *flualpro*, *kukkaa*, *Lyrica*, *mämmi*, *pami*, *Rivotril*, *Sildenafil*, *vauhtia*). Lisäksi olemme yhdistäneet luvun 4 taulukoissa sellaisia synonyymisiä slanginimityksiä, jotka voidaan tulkita saman sanan

³ <https://github.com/doccano/doccano>, viitattu 4.3.2021.

kirjoitusvarianteiksi. Tällaisia variantteja esiintyy etenkin soinnillisten ja soinnittomien konsonanttien (esim. *contti* ~ *kontti*, *svimba* ~ *svimpa*), vierasperäisten konsonanttien ja niiden kotoisten kirjoitusvastineiden (*teksi* ~ *texi*, *bentso* ~ *benzo*, *svimba* ~ *swimba*), lukusanojen ja kirjainten (*kasipallo* ~ *8-pallo*, *A* ~ *aa*) sekä englanninkielisestä huumeslangista poimittujen sitaattilainojen ja niiden suomalaistettujen kirjoitusasujen (*speed* ~ *spiidi*) välillä (äännevaihteluun perustuvasta synonymiasta slangissa ks. Paunonen 2006a, 336–339).

Luvussa 4 huumeiden nimitykset on jaettu yleiskielisiin ja slanginimityksiin – vertailuaineistoihin verrataan vain slanginimityksiä. Yleiskielisiksi on tulkittu nimitykset, jotka esiintyvät useissa virallisissa tai yleisesti tunnetuissa lähteissä, kuten Kielitoimiston sanakirjassa, huumeaiheisissa tieteellisissä julkaisuissa tai verkon päihdetietosivustoilla. Lisäksi yleiskielisiksi on tulkittu reseptilääkkeiden tuotenimet (esim. *Subutex*) sekä niiden vaikuttavien aineiden lääketieteelliset nimitykset (*buprenorfiini*).

3.4 Tutkimusetiikka

Verkkosivustoilta käyttäjien tietämättä kerättyihin tutkimusaineistoihin liittyy usein potentiaalisia tutkimuseettisiä ongelmakohtia. Tässä tutkimuksessa erityisen haasteen muodostaa tutkimuskohteena olevan huumekaupan laittomuus. Huumeaineita eteenpäin välittävät toimijat voivat aiheuttaa vaaraa muiden terveydelle mutta ovat myös itse yhteiskunnan marginalisoimina haavoittuvassa asemassa. Tutkimuksemme eettiset ohjenuorat on esitelty kattavasti toisaalla (Harviainen–Haasio–Ruokolainen–Hassan–Siuda–Hamari 2021), mutta nostamme tässä esille joitakin keskeisiä näkökohtia.

Vaikka Torilauta toimi salaustekniikkaa hyödyntävässä Tor-verkossa, sivustoa pystyi käyttämään rekisteröitymättä ja ilman tietoteknisiä erityistaitoja. Lisäksi siitä uutisoitiin aika ajoin mediassa ja linkkiä sivustolle jaettiin useilla avoimen verkon keskustelufoorumeilla. Näin ollen sivustoa voidaan luonnehtia varsin avoimeksi ja julkiseksi eikä siellä käytyjen keskustelujen tutkimuskäytössä pitäisi olla periaatteellista ongelmaa (ks. myös Martin–Christin 2016, 86). Tunnettuutensa vuoksi Torilaudan voidaan olettaa olleen poliisi- ja tulliviranomaisten aktiivisessa seurannassa, joten aiheen käsittely tässä artikkelissa ei lisänne olennaisesti sivuston käyttäjien kiinnijäämisriskiä.

Torilaudan käyttäjien henkilöllisyyden tunnistaminen heidän viestiensä sisällön perusteella on pääsääntöisesti hyvin vaikeaa tai mahdotonta. Ajoittain viesteissä kuitenkin on kirjoittajansa tai muun henkilön asuinpaikkaan, ulkoiseen olemukseen tai toimintaan liittyviä tietoja, jotka saattaisivat mahdollistaa tunnistamisen. Lisäksi viestit sisältävät usein kirjoittajansa Wickr-käyttäjänimen, joka voi olla huumemarkkinoilla keskeinen tunnistetieto, vaikka ei yleensä paljastakaan suoraan käyttäjänsä reaali maailman henkilöllisyyttä (Hämäläinen ym. 2021). Näistä syistä tutkimusaineistoa ei jaeta

julkisesti (ks. myös Harviainen ym. 2021). Luvussa 4 esitetään lyhyitä esimerkkikatkelmia aineistosta, mutta mahdolliset tunnistetiedot on rajattu niistä pois.

3.5 Vertailuaineistot

Aineistomme yleisimmät huumausaineiden nimitykset esitteleviin taulukoihin 3–8 on koottu slanginimitysten osalta myös tiedot niiden esiintymistä aiemmissa lähteissä. Tätä varten olemme valinneet kymmenen vertailuaineistoa. Luvussa 2 esitellyistä tutkimuksista olemme valinneet Heino (2019) tutkielman, Karttusen (1979), Lipsosen (1990) ja Paunosten (2000) slangisanakirjat sekä Perälän väitöstutkimuksen (2011) ja Vanha liitto -teoksen (Kainulainen ym. 2017) loppuun kootut sanastot. Verkossa julkaistuista, huumeidenkäyttäjien parissa työskentelevien ammattilaisten tietoihin pohjautuvista huumesanastoista vertailuaineistoiksi on valittu sairaanhoitaja Pertti Kiiran (1998), Irti huumeista ry:n ja Ylen A-tuubin julkaisemat sanastot.⁴

Taulukko 2. Vertailuaineistona käytetyt lähteet. Oikeanpuolimmaisien sarakkeen luku kertoo, kuinka monta tämän tutkimuksen aineistossa esiintyvää huumeiden slanginimitystä kyseisessä julkaisussa mainitaan.

Tekijä	Julkaisun nimi	Julkaisu- vuosi	Lyhenne	Slangi- nimityksiä
Karttunen	Nykyslangin sanakirja	1979	K79	16
Lipsosen	Vankilasingin sanakirja	1990	L90	34
Kiira	Huumesanastoa	1998	K98	13
Paunonen	Stadin slangin suursanakirja	2000	P00	34
Irti huumeista ry.	Huumesanastoa	ei tiedossa	IH	46
Yle A-tuubi	Suomi–huume-sanakirja	ei tiedossa	AT	38
Perälä	”Miksi lehmät pitää tappaa”	2011	P11	32
Kainulainen ym.	Vanha liitto	2017	V17	13
Heino	Huumeidenkäyttäjien slang...	2019	H19	58
useita tekijöitä	Urbaani sanakirja	päivittyvä	US	111

Näiden lisäksi olemme valinneet vertailuaineistoksi Urbaanin sanakirjan. Se on vuonna 2007 perustettu verkkopalvelu, joka ilmaisee tarkoitukseensa ”kerätä sanoja jotka eivät löydy tavallisista sanakirjoista, sekä tavallisten sanojen epätavallisempia määritelmiä”.⁵ Määritelmiä sanoille voi lisätä kuka tahansa palvelun rekisteröitynyt käyttäjä, joten tietoihin on syytä suhtautua varauksella. Pääsääntöisesti huumeiden nimityksille luodut määritelmät kuitenkin vastaavat varsin hyvin muissa

⁴ A-tuubin ja Irti huumeista ry:n sanastojen tarkat julkaisuajankohdat eivät ole tiedossa, mutta Internet Archiven (www.archive.org, viitattu 20.5.2021) avulla tekemiemme selvitysten perusteella niiden julkaisut ajoittuvat vuoden 2010 paikkeille.

⁵ www.urbaanisanakirja.fi, viitattu 16.2.2021.

lähteissä esitettyjä määritelmiä. Palvelun käyttäjät voivat antaa kullekin määritelmälle myönteisen tai kielteisen arvion, mikä auttaa arvioimaan määritelmien laatua ja luotettavuutta. Kuten taulukosta 2 nähdään, Urbaani sanakirja tuntee aineistossa esiintyviä huumeiden slanginimityksiä selvästi enemmän kuin muut vertailuaineistot. Tämä johtunee siitä, että jatkuvasti päivitettävä julkaisu pysyy ajantasaisena ja sitä tekee oletettavasti laaja joukko erilaisia taustoja edustavia tekijöitä.

4 Yleisimmät nimitykset huumausainekategorioittain

Tässä luvussa esitellään aineiston yleisimmät huumausaineiden nimitykset ja niiden esiintymät vertailuaineistoissa. Tulosten käsittely on jaettu alalukuihin ainekategorioittain. Yleisimmät nimitykset on koottu taulukoihin 3–8 – laajemmat taulukot kaikista nimityksistä ovat liitteessä 1. Taulukoissa kirjain x ilmaisee sanan esiintyvän mainituissa vertailuaineistossa ja yhdysmerkki ilmaisee, että sana ei esiinny teoksessa. Heinin (2019) tutkimuksen osalta on kirjattu esiintymien lukumäärä, mikäli se on ilmoitettu. Urbanista sanakirjasta on kirjattu sanan määritelmän saamien positiivisten ja negatiivisten arvioiden määrä.

4.1 Kannabis

Kannabis on selvästi yleisimmin Suomessa käytetty laiton huume (Rönkä–Markkula 2020, 20). Kannabistuotteet edustavat kahta päätyyppiä: yleiskielessä *marihuana*ksi kutsuttua kannabiskasvin kukintoa sekä *hasikseksi* kutsuttua kannabiksen hartsista prosessoitua massaa (KS s.v. marihuana, hasis). Hasis tuodaan Suomeen ulkomailta, kun taas marihuanaa kasvatetaan runsaasti myös Suomessa (Perälä 2013, 26–27). Viime vuosina marihuana on yleistynyt selvästi hasikseen verrattuna (Rönkä–Markkula 2020, 23). Tutkimusaineistomme kannabisaiheisista ilmoituksista peräti noin 95 prosenttia koskee marihuanaa.

Kuten taulukosta 3 havaitaan, aineiston ylivoimaisesti yleisin nimitys kannabikselle on *kukka*. Tätä voi pitää hieman yllättävänä, sillä nimitystä ei mainita useissa vertailuaineistoissa. Nimityksen suosiota saattaa selittää, että se viittaa hyvin selvästi marihuanaan eikä hasikseen, kun taas joitakin muita slanginimityksiä saatetaan käyttää kummastakin. Yleisimmistä nimityksistä myös *budi* (engl. bud 'nuppu'), *kukinto* ja *nuppu* viittaavat hyvin selvästi juuri marihuanaan.

Taulukko 3. Aineiston 20 yleisintä nimitystä kannabistuotteille sekä niiden esiintymät lähteissä. Taulukkomerkinnot on selostettu luvun 4 ensimmäisessä kappaleessa. * Heino (2019) on esittänyt sanojen *savu* ja *sauhu* lukumäärät yhdistettynä.

Sana	Määrä	K79	L90	K98	P00	IH	AT	P11	V17	H19	US
kukka	701	-	-	-	X	X	X	X	-	1	145/28
budi	155	-	-	-	-	X	-	X	-	4	886/51
poltto	152	-	-	-	-	X	-	-	-	8	30/9
kukinto	129	-	-	-	-	-	X	X	-	-	-
nuppu	109	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10/9
savu	76	-	-	-	X	X	-	X	-	10*	14/8
dänkki	32	-	-	-	-	-	-	-	-	-	216/94
gugu, qq, q q	29	-	-	-	-	-	-	-	-	-	79/7
hasa	29	X	X	X	X	X	X	X	-	-	43/7
nugetti	29	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
dulla	22	X	X	X	X	X	X	X	-	-	81/4
pilvi	22	X	X	X	X	X	X	X	X	21	85/35
paja	17	-	-	-	-	X	-	-	-	6	198/5
weed	17	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-
kannabis	13										
sauhu	13	-	-	-	-	-	X	X	-	10*	-
hasis	12										
hatsi	10	-	-	-	X	X	-	X	-	13	77/31
buddha, budha	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17/13
blossi	5	-	X	-	X	-	-	X	-	2	149/16

Sanoja *nuppu* ja *nugetti* käytetään aineistossa kahdella hieman erilaisella tavalla: itsenäisinä kannabiksen nimityksinä (esimerkki 2) mutta myös täsmentämään, että tuote sisältää pelkästään kannabiksen kukintoa eikä sen lehtiä, oksia tai muuta ”höttöä”, joiden päihdyttävä vaikutus on heikompi (esimerkki 3). Esimerkin 4 lause ”kukka on pelkkää nuppua” havainnollistaa, että kirjoittaja hahmottaa sanojen *kukka* ja *nuppu* merkitykset toisistaan eroaviksi. Huomionarvoista on, että *nupun* englanninkielistä vastinetta *budi* tai yleiskieliseltä merkitykseltään samankaltaisia sanoja *kukka* ja *kukinto* ei käytetä samalla tavoin kahdessa eri merkityksessä.

- 2) Hei. Hervantaan olis hakusessa 1-3g hyvää nuppua. –
- 3) Moi! Ois nyymeille tarjolla moitteetonta suomikukkaa. Kuivaa ja oikein curretua. Tiiviitä hartsinpeittämiä nugetteja ilman tikkui, höttöä tms. –
- 4) Varaston täydennys nyt tuli white widow kukkaa myyntii
Kukka on pelkkää nuppua,hartsista ja kunnon poltto kaikinpuolin –

Joistakin bentsodiatsepiineista puhutaan lähinnä niiden virallisilla tuotenimillä, kun taas toiset ovat saaneet varsin vakiintuneitakin slanginimityksiä. Klonatsepaamista käytetään tuotenimien *Rivotril* ja *Rivatril* ohella nimityksiä *riva*, *rivo*⁶ ja *rillu*, diatsepaamista taas useiden lähteidenkin tuntemaa nimitystä *pami*. Sen sijaan alpratsolaamituotteiden epäviralliset nimitykset, kuten *loli* ja *xanttu*, ovat tuotenimiin *Ksalol* ja *Xanor* verrattuna lukumääräisesti vähäisiä. Xanorista ja Xanaxista käytetään ajoittain myös tablettien ulkomuotoon liittyviä nimityksiä *telaketju*, *telari*, *mutteri* ja *luumu*. Lääketieteellisiä nimityksiä käytetään harvakseltaan, taulukkoon 4 niistä ovat yltäneet vain *alpratsolaami* ja siitä lyhennetty *alpro*. Aineiston yleisin slanginimitys on bentsodiatsepiineihin yleisesti viittaava *bentso*. Nimitystä käyttävät erityisesti tuotteiden ostajat, kun taas myyjät taas lähes aina tarkentavat, mistä tuotteesta on kyse. Aineryhmästä esiintyy myös harvinaisempia slanginimityksiä: *bendo*, *bene*, *benjo*, *benjamiini*. Lisäksi *ryyni* viittaa aineistossa useimmin bentsodiatsepiineihin, vaikka vertailuaineistojen mukaan nimitystä käytetään myös muista lääketableteista.

4.3 Opioidit

Opioideista selvästi yleisin aineistossa on buprenorfiini. Se tunnetaan parhaiten tuotenimellä *Subutex*, joka on ollut keskeinen osa suomalaisia huumemarkkinoita 1990-luvulta lähtien, mutta myös rinnakkaisvalmisteita *Suboxone*, *Bunalict* ja *Temgesic* esiintyy jonkin verran (Perälä 2011, 74–88). Kaksi muuta aineistossa yleistä lääkeopioidia ovat oksikodoni (tuotenimet *Oxycontin* ja *Oxynorm*) ja tramadoli (*Tramal*). Myös kodeiinia (*Panacod*) myydään jonkin verran. Sen sijaan kenties tunnetuin opioidi, heroini, on Suomessa nykyisin harvinaista (Perälä 2013, 33; Rönkä–Markkula 2020, 22). Aineistossa sen myynti-ilmoituksia onkin vain kaksi. Myös morfiinia, oopiumia ja metadonia esiintyy aineistossa vain satunnaisesti.

Taulukossa 5 näkyvät vahvasti *Subutexin* nimitykset. Yleisin nimitys *subu* on hieman virallista tuotenimeä yleisempi. Myös tuotenimen loppuosaa käytetään slanginimityksenä usein eri kirjoitusvariantein, niistä yleisimpinä *texi* ja *teksi*. Nimitykset *kasi* ja *kasipallo* (tai *8* ja *8-pallo*) perustuvat *Subutex*-tabletin pallomaiseen muotoon ja sen sisältämään 8 milligrammaan buprenorfiinia. Myös pelkkää sanaa *pallo* käytetään tuotteen nimityksenä (esimerkki 5), joskin se toimii usein jonkin muun nimityksen täydennyksenä (esimerkki 6). Samoin tuotteen aitoutta ja alkuperäisyyttä ilmaisevat, englannin sanaan *original* pohjautuvat *og* ja *orkkis* voivat toimia joko itsenäisinä nimityksinä tai täydennyksinä (esimerkit 7 ja 8).

5) Muutamalle pallolle tarvis. Koodaa Jos onnistuu!!

⁶ Nimitykset *riva* ja *rivo* on yhdistetty taulukossa 4, sillä ne esiintyvät aineistossa useimmin monikon partitiivissa, joka on molemmilla *rivoja*. Tällöin ei ole voida tietää, kummasta nimityksestä on kyse.

- 6) Ostetaan 4x Xonea tai 3-4x normi subutex palloa! –
- 7) Muutama orkkis myynnissä. –
- 8) Moro! Nyt löytyy myyntiin jokunen OG 8mg Subutex –

Taulukko 5. Aineiston 20 yleisintä opioidien nimitystä.

Sana	Määrä	V79	L90	K98	P00	IH	AT	P11	V17	H19	US
subu	163	-	-	-	-	x	x	x	-	8	120/13
Subutex	143										
Tramal	53										
oxy	29	-	-	-	-	-	-	-	-	20	7/0
bupre, bubre	28	-	-	-	-	-	x	x	-	18	23/3
pallo	28	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
texi, teksu, texti, tex	27	-	-	-	-	-	x	x	x	-	23/11
Oxynorm	25										
contti, kontti	23	-	-	-	-	-	-	-	-	7	24/28
Suboxone	23										
Oxycontin	20										
xone	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6/14
Oxycont	18										
Bunilict	16										
Panacod	15										
kasipallo, 8-pallo	14	-	-	-	-	x	-	-	-	1	127/42
orkkis	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7/19
filmi	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
kasi, 8	12	-	-	-	-	-	-	x	-	-	7/0
opiaatti	10										

Muita buprenorfiinituotteita kutsutaan useimmin niiden tuotenimillä *Suboxone*, *Bunilict* ja *Temgesic* mutta ajoittain myös slanginimityksillä *xone*, *buna* ja *teemu*. Suboxonesta käytetään myös tabletin muotoon perustuvaa nimitystä *filmi*, joka tosin esiintyy pääasiassa *Suboxone*- tai *xone*-nimityksen täydennyksenä. *Buprenorfiinin* lyhennettyä muotoa *bupre* (tai *bubre*) käyttävät lähinnä ostajat, jotka näin ilmaisevat ostavansa kaikenlaisia kyseistä ainetta sisältäviä tuotteita. Oksikodonia sisältäviin *Oxycontin*- ja *Oxynorm*-lääkkeisiin viitataan yhteisellä slanginimityksellä *oxy*. *Oxycontinista* käytetään myös muotoa *Oxycont*, mikä lienee slanginimitysten *contti* ja *kontti* vaikutusta. *Oxynormista* samalla tavalla lyhennettyä slanginimitystä *normi* ei esiinny. *Tramal*-lääkkeeseen viitataan lähes yksinomaan tuotenimellä.

Opioidien slanginimitykset ovat vertailuaineistoille Heinoa (2019) ja Urbaania sanakirjaa lukuun ottamatta melko vieraita, mikä johtunee pääosin Suomen opioiditarjonnan muutoksesta. Aiemmin

yleisemmän heroisiin slanginimitykset tunnetaan lähteissä hyvin, ja Vanha liitto -teoksen sanasto esittelee kattavasti metadonituotteiden nimityksiä.

4.4 Amfetamiinit

Amfetamiini on ollut Suomen yleisimmin käytettyjä huumausaineita 1950-luvulta lähtien (esim. Perälä 2011, 21–24). Pervitin-tuotenimellä sota-aikana tunnettu metamfetamiini on palannut huumemarkkinoille vasta hiljattain, mutta sen käyttö on yleistynyt selvästi viime vuosina (Rönkä–Markkula 2020, 31–33). Näitä kahta stimulanttia on luontevaa käsitellä yhdessä, sillä merkittävä osa Torilaudalla myytävistä amfetamiinituotteista sisältää ilmoitustekstien mukaan kumpaakin. Amfetamiinin ja metamfetamiinin sekoitukset sekä pelkkää amfetamiinia sisältävät tuotteet ovat aineistossa osapuilleen yhtä yleisiä, kun taas pelkkä metamfetamiini on harvinaista.

Taulukko 6. Aineiston 20 yleisintä nimitystä amfetamiinille ja metamfetamiinille. * Heinon (2019) tutkimuksessa sanojen *amfe* ja *amffe* lukumäärät esitettiin yhdistettyinä.

Sana	Määrä	V79	L90	K98	P00	IH	AT	P11	V17	H19	US
amfe	195	x	x	-	x	-	-	-	-	19*	-
meta	159	-	-	-	-	-	-	-	-	-	49/26
amfetamiini	140										
vauhti	94	x	x	-	x	x	x	x	x	5	91/15
sulfa	84	x	x	-	-	x	x	-	-	-	-
piri	74	x	x	x	x	x	x	x	x	31	338/48
sulffa	63	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
amffe	49	-	-	-	-	-	-	-	-	19*	-
alakerta	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	78/12
alis	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	50/11
pore	22	-	-	-	x	-	x	x	x	11	76/4
virta	22	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
A, aa	18	x	x	x	x	x	x	-	-	-	-
A-vitamiini	14	-	x	-	x	-	-	x	-	-	26/5
piiska	14	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4/0
pöhinä	14	-	-	-	-	-	-	-	-	2	195/53
vipinä	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
pörri	9	-	-	-	-	x	x	-	-	-	25/6
amppeli	8	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
speed, spiidi	7	x	x	x	x	x	x	-	x	-	93/8

Erilaiset amfetamiinisekoitukset ovat luoneet etenkin myyjille tarpeen ilmaista, sisältääkö tuote metamfetamiinia vai ei, mikä näkyy selvästi taulukossa 6. Yleisimmistä nimityksistä *amfetamiini*, siitä lyhennetyt *amfe* ja *amffe* sekä sanasta *amfetamiinisulfaatti* muodostetut *sulfa* ja *sulffa* viittaavat

pääsääntöisesti tavalliseen amfetamiiniin.⁷ Metamfetamiinista käytetään lähes yksinomaan nimitystä *meta*, joka esiintyy usein yhdysanojen osana: ilmoituksissa myydään esimerkiksi *metamixiä* tai *vauhtia metapotkulla*. Virallinen nimitys sekä muut slanginimitykset *metukka*, *metku* ja *metsku* ovat aineistossa harvinaisia. Muita taulukossa 6 esiintyviä nimityksiä käytetään aineistossa sekä metamfetamiinia sisältävistä että sisältämättömistä tuotteista, vaikka monet niistä ovatkin perinteisesti viitanneet amfetamiiniin. Tällaisia ovat esimerkiksi vertailuaineistojen parhaiten tuntemat nimitykset *piri*, *vauhti* ja *speed/spiidi*.

4.5 Ekstaasi

3,4-metyleenidioksimetamfetamiinia eli MDMA:ta kutsutaan yleiskielessä varsin vakiintuneesti *ekstaasiksi* (KS s.v. ekstaasi). Se on vuoden 2018 väestökyselyn perusteella kannabiksen jälkeen Suomen toiseksi yleisimmin kokeiltu huumausaine (Karjalainen ym. 2020, 59), joskin sen käyttö on tyypillisesti satunnaista ja keskittyy vahvasti tiettyihin juhlimiskulttuureihin (Salasuo 2004). Ekstaasia esiintyy huumemarkkinoilla kahdessa eri muodossa: tabletteina sekä kiteisenä jauheena. Torilaudalla näistä yleisempiä ovat tabletit.

Taulukko 7. Aineiston 10 yleisintä nimitystä ekstaasille ja MDMA:lle.

Sana	Määrä	V79	L90	K98	P00	IH	AT	P11	V17	H19	US
esso	128	-	-	-	x	x	x	-	-	1	198/39
MDMA	99										
mämmi	69	-	-	-	-	-	-	-	-	34	173/12
naksu	55	-	-	-	-	x	-	-	-	-	68/4
nami	36	-	-	-	-	x	-	-	-	-	-
mässy	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ekstaasi	8										
mando	8	-	-	-	-	x	-	-	-	-	37/12
karkki	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
niitti	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tableteista ja jauheesta käytetään valtaosin eri nimityksiä. Nimitystä *ekstaasi* käytetään aineistossa yksinomaan tableteista, joskaan ei erityisen usein. Tablettien yleisin nimitys on *esso*, jota voitaneen pitää *ekstaasin* äänteellisenä mukaelmana, joskin sen suosioon on voinut vaikuttaa myös samanniminen huoltoasemaketju. Muut aineistossa yleiset slanginimitykset *naksu*, *nami*, *mässy* ja *karkki* rinnastavat ekstaasitabletit makeisiin. Tätä saattaa selittää tablettien oraalinen käyttö sekä se,

⁷ Nimityksiä *amfe* ja *amffe* sekä *sulfa* ja *sulffa* käsitellään taulukossa 6 yleisyytensä vuoksi erillisinä, vaikka niitä voitaisiin pitää saman sanan eri kirjoitusasuina.

että erilaisten kuvioiden ja logojen muotoon painetut tabletit voivat näyttää makeisilta (ks. myös Hämäläinen 2019, 60–61). Jauhemuotoisesta MDMA:sta käytetään aineistossa useimmin sen virallista nimitystä, mutta lausuttaessa hankalahko kirjainlyhenne on saanut rinnalleen yleisen slanginimityksen *mämmi*. *Mämmiä* voi pitää äänteellisenä mukaelmana kirjainlyhenteestä, mutta sen suosion takana lienee myös homonymia pääsiäisherkun kanssa, sillä muut mukaelmat *madame*, *madma*, *madu* ja *mäyske* ovat selvästi harvinaisempia.

Ekstaasista Torilaudalla käytetyt nimitykset ovat vertailuaineistoille Irti huumeista ry:n sanastoa ja Urbaania sanakirjaa lukuun ottamatta varsin vieraita. Tätä selittää osaltaan se, että aine saapui Suomeen toden teolla vasta 1990-luvun lopulla (Salasuo 2004). On kuitenkin huomionarvoista, että vertailuaineistoissa esitetään ekstaasille useita nimityksiä, joita Torilauta-aineistossa esiintyy harvoin tai ei lainkaan, kuten *adam*, *E*, *eemeli*, *emppu*, *essi* ja *eve*.

4.6 Kokaiini

Kokaiini on väestötutkimusten perusteella yksi yleisimmin kokeilluista huumausaineista (Karjalainen–Pekkanen–Hakkarainen 2020, 18–19, 61). Se on kuitenkin Suomessa varsin kallista, minkä vuoksi sitä suosivat lähinnä varakkaat satunnaiskäyttäjät (Perälä 2013, 31–32). Torilaudan käyttäjäkunnassa sen sijaan painottuvat sosioekonomisesti huono-osaiset huumeiden ongelmakäyttäjät (Harviainen ym. 2020), minkä vuoksi sivusto ei liene otollisin markkinapaikka kokaiinille. Tämä saattaa selittää kokaiinia koskevien ilmoitusten pienehköä määrää (99) aineistossa.

Taulukko 8. Aineiston 10 yleisintä nimitystä kokaiinille.

Sana	Määrä	V79	L90	K98	P00	IH	AT	P11	V17	H19	US
kola	59	-	-	-	-	x	x	x	-	21	61/14
kokaiini	39										
cola	20	-	-	-	-	x	-	-	-	-	-
yläkerta	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	78/17
ylis	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	95/43
cocaine	8										
koksu	7	-	x	-	-	-	x	x	-	4	101/20
keula	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13/2
kokkeli	4	-	x	-	x	x	-	-	-	6	74/16
pertti	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Yleisin nimitys kokaiinille aineistossa on *kola*, samoin kuin Heinon (2019, 45–46) tutkimuksessa. Myös kirjoitusvariantti *cola* on varsin yleinen. Näiden nimitysten taustalla lienee kokaiinin käyttö Coca-Colan ainesosana 1800-luvun lopulla. Nimitys *yläkerta* ja siitä johdettu *ylis* puolestaan perustuvat

kokaiinin arvostettuun asemaan suomalaisissa huumeepiireissä – vastinparin niille muodostavat yleisemmästä stimulantista, amfetamiinista käytetyt nimitykset *alakerta* ja *alis* (ks. taulukko 6). Yleiskielinen nimitys *kokaiini* on aineistossa yleinen, myös englanninkielistä nimitystä *cocaine* käytetään ajoittain. Sen sijaan useiden vertailuaineistojen tuntemat äänteelliset mukaelmat *koksu*, *kokkeli*, *koka* ja *kokis* jäävät lukumääriltään vähäisiksi.

4.7 Psykedeelit

Psykedeeleiksi kutsutaan huumausaineiden ryhmää, jotka aiheuttavat voimakkaita muutoksia aistimuksissa, tietoisuuden tilassa, ajattelussa ja tunnekokemuksissa (esim. Nichols 2016; ks. myös KS s.v. psykedeeli). Niitä edustavat aineistossa LSD (49 ilmoitusta), psilositybiinisenet (21), ketamiini (13), DMT (5), 2 C-B (5), DXM (2) ja meskaliini (1). Näistä huumausaineista käytetään aineistossa pääosin niiden virallisia nimityksiä. Slanginimityksistä selvästi yleisin on LSD:tä tarkoittava *happo*, joka esiintyy 28 ilmoituksessa ja mainitaan Perälää (2011) lukuun ottamatta kaikissa vertailuaineistoissa. LSD-ilmoituksissa esiintyvät usein myös sanat *lappu*, *blotteri* (engl. *blotter* 'imupaperi') ja *sokeripala*, joihin LSD-liuos tyypillisesti imeytetään käyttöä varten. Kyseisiä sanoja kuitenkin käytetään useammin sanojen *LSD* ja *happo* täydennyksinä kuin aineen itsenäisinä nimityksinä. Psilositybiinisenistä käytetään useimmin nimityksiä *sieni* ja *tatti* tai huurumadonlakin tieteellistä nimeä *Psilocybe cubensis*. Ketamiinista käytettäviä slanginimityksiä aineistossa ovat *ketku*, *keta* ja *Special K*.

4.8 Muut huumaus- ja lääkeaineet

Edellä esiteltyjen kategorioiden lisäksi Torilaudalla kaupataan lukuisia muita huumaus- ja lääkeaineita. Nämä ovat valtaosin erilaisia apteekeissa myytäviä lääkevalmisteita. Seuraavassa tarkastellaan lyhyesti kahta yleisintä tuotekategoriaa: pregabaliinia ja gabapentiiniä sekä stimuloivia reseptilääkkeitä.

Pregabaliini ja gabapentiini ovat epilepsialääkkeitä, mutta niitä käytetään myös päihtymiseen ja muiden päihteen vaikutusten voimistamiseen (Päihdelinkki 2017). Torilauta-aineistossa esiintyvistä tuotenimistä ylivoimaisesti yleisin on *Lyrice* (154 esiintymää), joka tosin ajoittain kirjoitetaan muodossa *Lyrike*. Muita tuotenimiä ovat *Pregabalin* (17), *Gabapentin* (14), *Neurontin* (12) ja *Gabrimon* (7). Nimitykset *pregabaliini* ja *gabapentiini* esiintyvät 10 ja 8 kertaa. Slanginimityksistä yleisin on *gaba* (18). *Lyrice*-nimestä muodostettuja slanginimityksiä ovat *lyyti* (11), *lyrmy* (9), *lyrre* (2) ja *lyrde* (1).

Stimuloivat reseptilääkkeet on tarkoitettu etenkin ADHD:n hoitoon, mutta niitä voidaan väärinkäyttää aiheuttamaan samankaltaisia vaikutuksia kuin amfetamiinilla (Päihdelinkki 2019). Lääkestimulanteista keskustellaan Torilaudalla pääosin niiden tuotenimillä: *Concerta* (ajoittain myös

muodossa *Conserta*) esiintyy aineistossa 56 kertaa, *Medikinet* 40, *Elvanse* 22, *Attentin* 10, *Equasym* 8 ja *Ritalin* 2 kertaa. Aineiden lääketieteellisiä nimityksiä *metyyylifenidaatti*, *deksamfetamiini* ja *lisdeksamfetamiini* ei esiinny aineistossa lainkaan. Slanginimityksiä ovat saaneet aineista kaksi yleisintä: *Concertaa* kutsutaan nimityksillä *conu* (14), *consu* (6) ja *conssi* (1), *Medikinetiä* nimityksillä *kinetti* (9), *kine* (3) ja *medi* (1).⁸

Edellä mainituista lääkevalmisteista – samoin kuin muista, aineistossa harvalukuisemmista lääkevalmisteista – käytetään siis pääosin tuotenimiä, kun taas slanginimitykset ovat lukumäärältään melko vähäisiä ja vertailuaineistoille lähes tuntemattomia. Slanginimitysten vakiintumattomuuteen vaikuttanee se, että kyseiset lääkkeet ovat vielä suhteellisen tuoreita Suomen huumemarkkinoilla (ks. Päihdelinkki 2017; 2019).

5 Kokoavia havaintoja

Luvussa 4 tutkimustuloksia käytiin läpi huumausainekategorioittain. Tässä luvussa pohditaan, millaisia yleisemmän tason havaintoja huumeiden nimityksistä voidaan tulosten perusteella tehdä. Luvussa 5.1 käsitellään huumesanaston moninaisuutta ja muuttumista, luvussa 5.2 slanginimitysten muodostamisperusteita ja kielellistä taustaa sekä luvussa 5.3 yleiskielisten nimitysten käyttöä.

5.1 Huumesanaston monimuotoisuus ja muuttuminen

Torilaudalla käytetty huumesanasto on varsin monipuolista: 3 000 viestin aineistossa huumeista käytetään kaikkiaan 91 eri yleiskielistä nimitystä tai tuotenimeä ja 204 slanginimitystä. Tämä ei ole yllättävää, sillä monipuolinen sanasto on slangeille tyypillistä. Esimerkiksi Stadin slangissa on Paunosen (2006a, 342) mukaan lähes sata tupakkaa tai savuketta merkitsevää sanaa. Vaikka aineistomme slanginimitysten joukossa saattaa olla myös tilapäisiä muodosteita, 65 % niistä mainitaan vähintään yhdessä vertailuaineistossa, ja näin ollen niitä voitaneen pitää ainakin jossain määrin vakiintuneina. Eniten slanginimityksiä on amfetamiinilla (42 kpl), mikä johtunee siitä, että se on kuulunut Suomessa yleisimmin käytettyihin huumeisiin yhtäjaksoisesti 1950-luvulta lähtien. Muutoinkin vaikuttaa siltä, että pitkään Suomen huumemarkkinoilla esiintyneille aineille on kertynyt eniten erilaisia nimityksiä.

Useita aineistossa esiintyviä slanginimityksiä voidaan pitää synonyymisinä keskenään. Toisaalta joidenkin nimitysten tehtävänä on erottaa erilaisia huumausaineiden alatyyppejä. Esimerkiksi marihuanasta ja hasiksesta, amfetamiinista ja metamfetamiinista sekä ekstaasitableteista ja MDMA-

⁸ Tuotenimien pohjalta muodostetut epäviralliset nimitykset on kirjoitettu artikkelissa pienellä alkukirjaimella, vaikka myös ison alkukirjaimen käyttöä voisi pitää perusteltuna. Pieni alkukirjain on huomattavasti yleisempi sekä aiemmissa lähteissä että Torilauta-aineistossa.

jauheesta käytettävät nimitykset eroavat varsin selvästi toisistaan. Vaikka kyseiset tuoteparit ovat vaikutuksiltaan melko samankaltaisia, asiantuntevat käyttäjät voivat nähdä niiden välillä merkittäviäkin eroja esimerkiksi aineiden alkuperän, laadun ja käyttötapojen suhteen.

Aineiston perusteella huumesanastosta syntyvä kuva eroaa selvästi vertailuaineistojen tiedoista. Kuten taulukosta 2 käy ilmi, useimmat vertailuaineistot tuntevat vain pienen vähemmistön Torilaudalla esiintyvistä slanginimityksistä. Eniten niitä tuntevat tuoreimmat lähteet, Urbaani sanakirja ja Heino (2019), mikä on odotuksenmukaista, sillä kaikki elävät kielet ja erityisesti slangit muuttuvat ajan kuluessa (Saanilahti–Nahkola 2000, 90). Nimitykset reagoivat huumemarkkinoiden muutoksiin, kuten marihuanan yleistymiseen hasiksen kustannuksella sekä metamfetamiinin tuloon osaksi amfetamiinituotteita. Toisaalta osa muutoksista saattaa johtua siitä, että slangisanan nouseminen suuren yleisön tietoisuuteen vähentää sen käyttökelpoisuutta käyttäjien ydinryhmän silmissä. Tämä voi selittää esimerkiksi perinteisten ja laajalti tunnettujen slanginimitysten *pilvi*, *ruoho*, *mari* ja *spiidi* harvinaisuutta aineistossa.

5.2 Slanginimitysten muodostamisperusteet

Olemme jakaneet aineistossa esiintyvät slanginimitykset muodostamisperusteiltaan kahteen pääluokkaan, semanttisesti ja äänteellisesti motivoituneisiin nimityksiin. Ensin mainittujen ensisijainen motivaatio on jokin aineen ominaisuus, jälkimmäisten motivaatio äänteellinen samankaltaisuus aineen yleiskielisen nimityksen, tuotenimen tai jonkin toisen slanginimityksen kanssa. Tulkintamme mukaan aineiston 204 slanginimityksestä 121 (59,3 %) pohjautuu äänteelliseen ja 70 (34,3 %) semanttiseen motivaatioon. 13 (6,4 %) nimityksen motivaatiota emme pystyneet määrittelemään.

Äänteelliseen samankaltaisuuteen perustuvista slanginimityksistä valtaosan pohjana ovat aineiden yleiskieliset nimitykset (esim. *hasa* < *hasis*) tai tuotenimet (esim. *subu* < *Subutex*). Joukossa on kuitenkin myös toisiin slanginimityksiin pohjautuvia nimityksiä, kuten *budi* (< *bud*), *telari* (< *telaketju*) ja *ylis* (< *yläkerta*). Joidenkin lääkaineiden slanginimitysten taustaa on mahdotonta määrittellä varmuudella – esimerkiksi slanginimitykset *prega* ja *pregis* voivat pohjautua joko yleiskielen sanaan *pregabaliini* tai tuotenimeen *Pregabalin*.

Äänteellisesti motivoituneita slanginimityksiä voidaan jaotella edelleen myös sen perusteella, onko ne muodostettu alkuperäistä kielenainesta työstämällä, jonkinlaisen johdinaineksen avulla vai jo olemassa olevaa sanaa tai nimeä käyttäen. Näihin kolmeen kategoriaan kuuluvia slanginimityksiä on aineistossa jokseenkin yhtä paljon, joskin tarkkojen lukumäärien esittäminen on muutamien tulkinnanvaraisten tapauksien vuoksi hankalaa. Tyypistämällä muodostettuihin nimityksiin kuuluu useita aineistossa runsaslukuisia nimityksiä, kuten *amfe*, *meta*, *sulfa*, *bentso* ja *riva/rivo*. Ne sisältävät useimmiten alkuperäisen kielenaineksen alkuosan mutta joissakin tapauksissa loppuosan (esim. *tex*,

xone, pami). Erilaisia johdinaineita käytetään hyvin monipuolisesti, eivätkä perinteiset slangijohtimet *-is* ja *-Ari* erotu joukosta erityisen yleisinä (vrt. Nahkola 1999a; Paunonen 2006a, 339–341). Myös johtamalla muodostetut slanginimitykset ovat yleensä selvästi alkuperäistä kielenainesta lyhyempiä, mikä johtunee siitä, että huumaus- ja lääkeaineiden yleiskieliset nimitykset ja tuotenimet ovat keskimäärin varsin pitkiä ja lausuttaessa hankalia. Kolmannessa ryhmässä slanginimityksen motivaationa toimii satunnainen äänteellinen yhtäläisyys alkuperäisen kielenaineen ja äänteellisesti samankaltaisen sanan (*A-vitamiini, amppeli, määmi*) tai erisimen (esim. *alpo, lyyti, teemu*) välillä.

Semanttisesti motivoituneet slanginimitykset ovat kielessä jo olemassa olevia sanoja, joille on annettu uusi merkitys metaforan tai metonymian avulla (ks. myös Nahkola 1999b; Saanilahti & Nahkola 2000, 291; Paunonen 2006a). Niiden yleisimmät muodostamismotivaatiot aineistossa ovat huumausaineen ulkonäkö tai -muoto (esim. *lappu, pallo, ruoho, sininen enkeli, telaketju*) ja vaikutukset (esim. *vauhti, vipinä*). Näiden lisäksi esiintyy aineen käyttötapaan (*poltto, savu*), kokoon (*kasi*), alkuperään (*ranskanpastilli*) ja statukseen (*yläkerta, alakerta*) pohjautuvia nimityksiä. Motivaatioissa on selviä eroja huumausainekategorioiden välillä: amfetamiinin nimityksissä esiintyy runsaasti aineen energisoivaan vaikutukseen, ekstaasitablettien nimityksissä niiden ulkomuotoon ja kannabiksen nimityksissä sen polttamiseen perustuvia nimityksiä.

Äänteellisesti ja semanttisesti motivoituneiden slanginimitysten välille piirtyy varsin jyrkkä raja sen perusteella, onko kyse laillisesti valmistetuista, apteekeissa myytävistä lääkevalmisteista (bentsodiatsepiinit, opioidit, muut lääkeaineet) vai laittomasti valmistetuista huumausaineista (kannabis, amfetamiini, ekstaasi, kokaiini, psykedeelit). Lääkevalmisteiden slanginimityksistä äänteellisiä mukaelmia on 74 %, laittomasti valmistettujen huumeiden nimityksistä vain 47 %. Tätä eroa selittää se, että lääkevalmisteiden slanginimitykset pohjautuvat usein niiden virallisiin tuotenimiin, joita laittomasti valmistetuilla aineilla ei luonnollisestikaan ole.

Huomionarvoista huumeiden slanginimityksissä on uusien, usein humorististen tai ironisten yhdyssanojen puuttuminen. Aiemmissa tutkimuksissa esimerkkeinä tällaisista on mainittu muun muassa *kuntopuikko, tervalaku* ja *syöpätiiviste 'tupakka'* (Paunonen 2006a, 344) sekä *häräntappoose* ja *nahkaklarinetti 'miehen sukupuolielin'* (Saanihahti & Nahkola 2000, 291). Huumeiden slanginimityksistä kenties luovinta kielenkäyttöä edustavat *A-vitamiini 'amfetamiini', ksylitoli 'Ksalol', ranskanpastilli 'Subutex'* ja *sininen enkeli 'Diapam'*, mutta näissäkin tapauksissa jo olemassa olevalle ilmaukselle on annettu uusi merkitys. On kuitenkin mahdollista, että uusia yhdyssanatyyppejä slanginimityksiä huumeille on olemassa mutta niitä ei käytetä Torilaudalla. Harvinaisempien, merkitykseltään mahdollisesti epäselvien nimitysten käyttö ilmoitusteksteissä saattaisi aiheuttaa sekaannuksia useammin kuin huume yhteisöissä laajalti tunnettujen slanginimitysten käyttö.

On syytä kiinnittää lyhyesti huomiota myös slanginimitysten kielelliseen alkuperään. Lääkeaineiden tuotenimet ovat tyypillisesti tekosanoja ja yleiskieliset nimitykset samankaltaisia eri

kielissä, joten niihin perustuvien nimitysten kielellistä alkuperää on vaikea määrittää. Muiden slanginimitysten osalta sen sijaan on selvästi havaittavissa, että omakielisten nimitysten osuus on suuri. Useilla nimityksillä on homonyymi yleiskielessä (esim. *kukka, savu, vauhti, pore, mämmi, happo*) tai ne on muodostettu suomenkielisten kielenainesten pohjalta, suomalaisille slangille tyypillisiä johdinaineita käyttäen. Vastaavasti englannin kieleen selvästi pohjautuvia nimityksiä aineistossa on vain 13, mitä voidaan pitää yllättävänkin pienenä määränä ottaen huomioon englannin suuren vaikutuksen nykykielen sanastoon. Havainto on kuitenkin linjassa sen kanssa, että myös Torilaudalla esiintyvissä käyttäjänimissä englanninkielisten nimien osuus on yllättävän pieni (Hämäläinen ym. 2021).

5.3 Yleiskieliset nimitykset

Olemme keskittyneet analyysissämme pääosin slanginimityksiin, mutta lopuksi on hyvä tarkastella lyhyesti myös yleiskielisten nimitysten ja tuotenimien käyttöä. Niillä on varsin merkittävä rooli aineiston keskusteluissa, sillä ne muodostavat esiintymien määrällä laskettuna kolmasosan (33,4 %) kaikista huumausaineiden nimityksistä. Tuotekategorioiden välillä tosin on suurta vaihtelua: yleiskielisiä on 2 % kannabiksen, 54 % bentsodiatsepiinien, 45 % opioidien, 14 % amfetamiinien, 24 % ekstaasin, 26 % kokaiinin, 64 % psykedeelien ja 85 % muiden lääkeaineiden nimitysten esiintymistä. Nähtävissä on siis sama kahtiajako laillisesti ja laittomasti valmistettujen huumausaineiden välillä kuin äännteellisin ja semanttisin perustein muodostettujen slanginimitysten kohdalla.

Kiinnostava yksityiskohta on, että yleiskieliset ja slanginimitykset eroavat toisistaan taivutuksen suhteen. Aineiston seitsemän yleisimmän slanginimityksen – *kukka, amfe, subu, meta, budi, poltto* ja *esso* – esiintymistä 58 % on partitiivissa, 33 % nominatiivissa ja 9 % muissa sijamuodoissa. Vastaavasti viiden yleisimmän tuotenimen – *Ksalol, Lyrica, Subutex, Rivotril* ja *Xanor* – esiintymistä 71 % on nominatiivissa, 27 % partitiivissa ja 3 % muissa sijamuodoissa. Tämän huomattavan eron syynä saattaa olla, että suomen kielelle äännerakenteeltaan vieraiden tuotenimien taivuttaminen koetaan vaikeaksi tai epäluontevaksi.

6 Lopuksi

Tässä artikkelissa olemme tarkastelleet huumausaineiden nimityksiä Torilauta-huumeikauppa sivuston keskusteluissa. Torilauta oli vuosina 2017–2020 keskeinen kanava suomalaiselle huumeikaupalle, joten sitä voi pitää nykyisen huumeslangin näkökulmasta varsin edustavana aineistolähteenä. On kuitenkin huomioitava, että tutkittu otos koostuu pääosin huumeiden myynti-ilmoituksista, joissa osa

ilmoittajista tavoittelee virallisempaa ja muodollisempaa tyyliä. Tämän vuoksi huumesanastoa olisi syytä tutkia myös muunlaisilla aineistoilla. Nykyisin huumeaiheisia keskusteluja on suhteellisen helposti saatavilla niin salatun kuin avoimen verkon foorumeilla.

Foorumikeskustelujen kieli saattaa erota kahdenkeskisissä verkko- tai kasvokkaiakeskusteluissa käytettävästä kielestä. Todennäköisesti arkisissa yksityiskeskusteluissa slanginimitykset ovat yleisempiä ja yleiskieliset nimitykset harvinaisempia kuin nyt tutkitussa otoksessa. Tätä oletusta voi kuitenkin olla vaikea todentaa, sillä autenttisten keskusteluaineistojen kerääminen saattaa olla työlästä ja tutkimuseettisesti haastavaa. Aineistoa voidaan kerätä myös slangin puhujia haastatteleamalla, kuten suomalaisissa slangitutkimuksissa on usein tehty, mutta tällaiset aineistot eivät kuvaa etenkin eri nimitysten yleisyysuhteita yhtä tarkasti kuin autenttiset keskusteluaineistot.

Tässä tutkimuksessa olemme joutuneet rajaamaan huumeslangin tarkastelun huumausaineiden nimityksiin. Huumeslangiin kuuluu kuitenkin myös runsaasti huumeiden käyttöön, vaikutuksiin, tuottamiseen, käsittelyyn ja kauppaamiseen liittyvää sanastoa. Näitäkin olisi syytä tutkia, jotta pystymme luomaan kattavan ja monipuolisen kuvan huumeslangista.

Huumeslangin tutkimista on syytä jatkaa, sillä tällainen tutkimus on paitsi akateemisesti, myös yhteiskunnallisesti vaikuttavaa. Huumeiden käyttäjien parissa työskenteleviä ammattiryhmiä auttaa työssään, että he tuntevat huumeslangin sanastoa. Lisäksi tietoja slangisanastosta on mahdollista hyödyntää verkon huumekauppasivustoja tai huumekeskusteluja analysoivan tekoälyn kehittämisessä. Tekoälyn avulla voidaan tuottaa automatisoidusti tietoa huumeiden käytöstä ja huumemarkkinoista (ks. esim. Karjalainen ym. 2021; Li–Du–Liao–Jiang–Champagne–Langabeer 2021) sekä havaita nopeasti uusien huumausaineiden ja laajojen myyntiorganisaatioiden kaltaisia merkittäviä riskejä. Tällainen tieto voi auttaa ehkäisemään huumeista aiheutuvia haittoja niin yksilöille kuin yhteiskunnalle.

Lähteet

A-tuubi: Huume-suomi -sanakirja. Yle.fi, A-tuubi. Saatavilla

<http://vintti.yle.fi/yle.fi/atuubi/atuubi.yle.fi/node/2390.htm> [viitattu 10.2.2021].

Cromwell, Paul 1970: Slang usage in the addict subculture. *Crime & Delinquency* 16 (1), 75–78.

Forsberg, Ulla-Maija 2021: *Stadin slangin etymologinen sanakirja*. Gaudeamus, Helsinki.

Ghounane, Nadia 2020: A Thorough Examination of Teens Drug Slang in Algeria. *Arab World English Journal* 11 (1), 419–431. <https://dx.doi.org/10.24093/awej/vol11no1.28>

Hakkarainen, Pekka 2015: Miten tutkia huumetrendejä? Antti Häkkinen ja Mikko Salasuo (toim.):

Salattu, hävetty, vaiettu. Miten tutkia piilossa olevia ilmiöitä, 81–118. Vastapaino, Tampere.

- Harviainen, J. Tuomas, Ari Haasio, and Lasse Hämäläinen 2020: Drug traders on a local dark web marketplace. *Proceedings of the 23rd International Conference on Academic Mindtrek*, 20-26. ACM, New York. <https://doi.org/10.1145/3377290.3377293>
- Harviainen, J. Tuomas – Haasio, Ari – Ruokolainen, Teemu – Hassan, Lobna – Siuda, Piotr – Hamari, Juho 2021: Information Protection in Dark Web Drug Markets Research. Tung X. Bui (toim.): *Proceedings of the 54th Hawaii International Conference on System Sciences*, 4673–4680. <http://hdl.handle.net/10125/71184>
- Heikkinen, Juha 2014: Nistit – Huumeslangin suomentaminen kahdessa Junky-romaanin suomennoksessa. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, englantilainen filologia.
- Heino, Sami 2019: Huumeidenkäyttäjien slangi verkkokeskusteluissa. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto, suomen kieli. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2019061921361>
- Hämäläinen, Lasse 2019: User names of illegal drug vendors on a darknet cryptomarket. *Onoma* 50, 45–71. <https://doi.org/10.34158/ONOMA.50/2015/2>
- Hämäläinen, Lasse – Haasio, Ari – Harviainen, J. Tuomas 2021 (tulossa): Usernames on a Finnish Online Marketplace for Illegal Drugs. *Names*.
- Irti huumeista ry: Huumesanastoa. Julkaistu Irtihuumeista.fi-sivustolla, ei enää saatavilla. Viimeisin tallenne Internet Archive -palvelussa 20.12.2016: <https://web.archive.org/web/20120310081644/https://irtihuumeista.fi/files/17/Huumesanasto.oa.pdf> [viitattu 10.2.2021].
- Kainulainen, Heini – Savonen, Jenni – Rönkä, Sanna (toim.) 2017: *Vanha liitto. Kovien huumeiden käyttäjät 1960–1970-lukujen Helsingistä*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.
- Karjalainen, Karoliina – Pekkanen, Niina – Hakkarainen, Pekka 2020: *Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet: Huumeaiheiset väestökyselyt Suomessa 1992–2018*. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-441-7>.
- Karjalainen, Karoliina – Nyrhinen, Riku – Gunnar, Teemu – Ylöstalo, Tiina – Ståhl, Timo. 2021: Huumeiden saatavuus, käyttö ja huumeasenteet Tampereellä koronakeväänä 2020. *Yhteiskuntapolitiikka* 86 (2), 180–189. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021041310330>
- Karttunen, Kaarina 1979: *Nykyslangin sanakirja*. WSOY, Porvoo.
- Kiira, Pertti 1998: Huumesanastoa. Julkaistu sivulla <http://www.finems1.pp.fi/images/huumesanasto.pdf>, ei enää saatavilla. Viimeisin tallenne Internet Archive -palvelussa 27.11.2008: <https://web.archive.org/web/20081127155139/http://www.finems1.pp.fi/images/huumesanasto.pdf> [viitattu 10.2.2021].
- KS = *Kielitoimiston sanakirja*. Helsinki: Kotimaisten kielten keskuksen verkkojulkaisu 35. Päivitettävä julkaisu, päivitetty 11.11.2020. Saatavilla www.kielitoimistonsanakirja.fi [viitattu 10.2.2021].

- Li, Zhengyi – Du, Xiangyu – Liao, Xiaojing – Jiang, Xiaoqian – Champagne-Langabeer, Tiffany 2021: Demystifying the Dark Web Opioid Trade: Content Analysis on Anonymous Market Listings and Forum Posts. *Journal of Medical Internet Research* 23 (2), e24486.
<https://doi.org/10.2196/24486>
- Lipsonen, Leo 1990: *Vankilaslängin sanakirja*. VAPK-kustannus, Helsinki.
- Malin, Aarno 2020: Tor-verkossa toimivan Torilaudan lopettaminen panee suomalaisen huumekaupan uusiksi. *Image* 10/2020. Saatavilla www.apu.fi/artikkelit/tor-verkko-torilaudan-lopettaminen-panee-huumekaupan-uusiksi [viitattu 25.2.2021].
- Martin, James – Christin, Nicolas 2016: Ethics in cryptomarket research. *International Journal of Drug Policy* 35, 84–91. <https://doi.org/10.1016/j.drugpo.2016.05.006>
- Martin, James – Cunliffe, Jack – Munksgaard, Rasmus 2019: *Cryptomarkets. A Research Companion*. Emerald Publishing, Bingley.
- Nahkola, Kari 1999a: Nykylängin sananmuodostusoppia. *Virittäjä* 103 (2), 195–221.
- Nahkola, Kari 1999b: Koululaisslängin sanastolähteistä. *Virittäjä* 103 (4), 619–623.
- Nichols, David E. 2016: Psychedelics. *Pharmacological reviews* 68 (2), 264–355.
<https://doi.org/10.1124/pr.115.011478>
- Nurmi, Juha – Kaskela, Teemu – Perälä, Jussi – Oksanen, Atte 2017: Seller’s reputation and capacity on the illicit drug markets: 11-month study on the Finnish version of the Silk Road. *Drug and alcohol dependence* 178, 201–207. <https://doi.org/10.1016/j.drugalcdep.2017.05.018>
- Paunonen, Heikki – Paunonen, Marjatta 2000: *Tsennaaks Stadii, bonjaaks slangii: Stadin slängin suursanakirja*. WSOY, Helsinki.
- Paunonen, Heikki 2006a: Synonymia Helsingin slängissa. *Virittäjä* 110 (3), 336–364.
- 2006b: Vähemmistökielestä varioivaksi valtakieleksi: Stadin slängi historiallisena, kielellisenä ja sosiaalisena ilmiönä. Kaisu Juusela ja Katariina Nisula (toim.): *Helsinki kieliyhteisönä*, 13–99. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen ja kotimaisen kirjallisuuden laitos.
- Perälä, Jussi 2011: *”Miksi lehmät pitää tappaa?” Etnografinen tutkimus 2000-luvun alun huume-markkinoista Helsingissä*. Helsinki: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos.
<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201205085195>
- 2013: *Ikuinen säättö – Helsingin huume-markkinat*. Like, Helsinki.
- Perälä, Jussi – Heini Kainulainen – Tuukka Tammi 2012: Helsingiläiset narkomaanit – käyttö, kulttuuri, kontrolli. Mikko Salasuo, Janne Poikolainen ja Pauli Komonen (toim.): *Katukulttuuri: Nuorisoesiintymiä 2000-luvun Suomessa*, 282–296. Nuorisotutkimusseura, Helsinki.
- Päihdelinkki 2017: Pregabaliini (Lyrica). *Päihdelinkki.fi* 5.12.2017. Saatavilla
<https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/laakkeet/pregabaliini-lyrica> [viitattu 8.6.2021].

- 2019: Metyylifenidaatti (Concerta, Ritalin) päihdekäytössä. *Päihdelinkki.fi* 10.4.2019.
Saatavilla <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/laakkeet/metyylifenidaatti-concerta-ritalin-paihdekytossa> [viitattu 8.6.2021].
- Rasilainen, Hanna 1992: A contrastive study of American and Finnish drug slang. Pro gradu -
tutkielma. Turun yliopisto, englantilainen filologia.
- Rönkä, Sanna – Markkula, Jaana (toim.) 2020: *Huumetilanne Suomessa 2020*. Terveyden ja
hyvinvoinnin laitos. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-576-6>
- Saanilahti, Marja – Nahkola, Kari 2000: Suomalainen slangi kielellisenä ja sosiaalisena ilmiönä.
Sananjalka 42, 87–114.
- Salasuo, Mikko 2004: Ekstaasin jäljillä: MDMA:n eli ekstaasin historia ja leviäminen länsimaiseen
nuorisokulttuuriin. *Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti* 41 (1), 71–84.
- Siirtola, Eeva 2003: Nautintoaineiden slanginimitysten alueelliset erot Turun, Tampereen ja Helsingin
välillä. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto, suomen kieli.
- Urbaani sanakirja. Saatavilla www.urbaanisanakirja.com [viitattu 10.2.2021].
- Virtanen, Tommi 2018: Slangin tekstittäminen: Tarkastelussa huumeslangi dokumenttielokuvassa
Reindeerspotting – Escape from Santaland. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, englannin
kääntäminen.

Kirjoittajien yhteystiedot

Lasse Hämäläinen

lasse.hamalainen@tuni.fi

Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta

Kanslerinrinne 1

PL 300, 33014 Tampereen yliopisto

Teemu Ruokolainen

teemu.ruokolainen@iki.fi

Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta

Kanslerinrinne 1

PL 300, 33014 Tampereen yliopisto

Liite 1. Luettelot huumausaineiden nimityksistä Torilauta-aineistossa

Taulukkomerkinnät

- x sana mainitaan lähdeteoksessa
- sanaa ei mainita lähdeteoksessa
- * Heino (2019) on yhdistänyt sanojen *savu* ja *sauhu*, *paja* ja *pajari* sekä *amfe* ja *amffe* lukumäärät

Lähteet

L90 = Lipsonen, Leo 1990: *Vankilaslangin sanakirja*. Helsinki: VAPK-kustannus.

K98 = Kiira, Pertti 1998: Huumesanastoa. Julkaistu sivulla <http://www.finems1.pp.fi/images/huumesanasto.pdf>, ei enää saatavilla. Viimeisin tallenne (27.11.2008) saatavilla [Internet Archive -palvelussa](#) [viitattu 10.2.2021].

P00 = Paunonen, Heikki – Paunonen, Marjatta 2000: *Tsennaaks Stadii, bonjaaks slangii: Stadin slangin suursanakirja*. Helsinki: WSOY.

IH = Irti huumeista ry 2010: Huumesanastoa. Julkaistu Irtihuumeista.fi-sivustolla, ei enää saatavilla. Viimeisin tallenne (20.12.2016) saatavilla [Internet Archive -palvelussa](#) [viitattu 10.2.2021].

AT = A-tuubi: Huume-suomi -sanakirja. Yle.fi, A-tuubi. Saatavilla <http://vintti.yle.fi/yle.fi/atuubi/atuubi.yle.fi/node/2390.htm> [viitattu 10.2.2021].

P11 = Perälä, Jussi 2011: *”Miksi lehmät pitää tappaa?” Etnografinen tutkimus 2000-luvun alun huumemarkkinoista Helsingissä*. Helsinki: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201205085195>

V17 = Makkonen, Mika – Perälä, Jussi – Savonen, Jenni 2017: Vanha liitto -sanasto. Heini Kainulainen, Jenni Savonen ja Sanna Rönkä (toim.): *Vanha liitto. Kovien huumeiden käyttäjät 1960–1970-lukujen Helsingistä*, 228–232. Helsinki: SKS.

H19 = Heino, Sami 2019: Huumeidenkäyttäjien slangit verkkokeskusteluissa. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto: Kieli- ja käännöstieteiden laitos. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2019061921361>

US = Urbaani sanakirja. www.urbaanisanakirja.com [viitattu 10.2.2021].

KANNABIS

Nimitys	Määrä	V79	L90	K98	P00	IH	AT	P11	V17	H19	US
kukka	701	-	-	-	X	X	X	X	-	1	145/28
budi	155	-	-	-	-	X	-	X	-	4	886/51
poltto	152	-	-	-	-	X	-	-	-	8	30/9
kukinto	129	-	-	-	-	-	X	X	-	-	-
nuppu	109	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10/9
savu	76	-	-	-	X	X	-	X	-	10*	14/8
dänkki	32	-	-	-	-	-	-	-	-	-	216/94
gugu, qq, q q	29	-	-	-	-	-	-	-	-	-	79/7
hasa	29	X	X	X	X	X	X	X	-	-	43/7
nugetti	29	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
dulla	22	X	X	X	X	X	X	X	-	-	81/4
pilvi	22	X	X	X	X	X	X	X	X	21	85/35
paja	17	-	-	-	-	X	-	-	-	6*	198/5
weed	17	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-
sauhu	13	-	-	-	-	-	X	X	-	10*	-
kannabis	13										
hasis	12										
hatsi	10	-	-	-	X	X	-	X	-	13	77/31
buddha, budha	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17/13
blossi	5	-	X	-	X	-	-	X	-	2	149/16
ganja	5	-	-	X	-	-	X	X	-	X	103/9
myssy	5	-	X	-	X	X	-	-	-	-	115/8
möyhy	4	-	-	-	X	X	X	X	-	-	60/15
pajari	4	-	-	-	-	X	-	-	-	6*	257/42
lätkä	3	-	-	-	X	X	-	X	X	X	244/23
cannabutter	3	-									
hashis	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
hassan	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ruoho	2	X	X	X	X	X	X	X	-	-	63/19
marihuana	2	-									
hamppu	1	X	X	-	X	-	X	-	-	-	47/10
hassaani	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
hassis	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
nuge	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5/2
nupanderi	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
nuppundeeru	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
vihree	1	-	-	-	-	-	-	X	-	2	8/0
fymi	0	X	X	X	X	X	X	X	X	-	3/3
heinä	0	X	X	-	X	X	X	X	X	-	67/5
mari	0	X	X	X	X	X	X	-	X	-	66/21
tymi	0	-	X	X	X	X	-	X	X	-	-

späjä	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	217/46
vikkelä	1	-	X	-	X	-	X	-	-	-	13/11
vipu	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8/3
viuhu	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8/4
amfis	0	X	X	-	X	X	X	-	-	-	3/10
metsku	0	-	-	-	X	X	-	-	-	-	4/1
pirna	0	X	X	X	-	X	X	-	X	-	-

EKSTAASI

Nimitys	Määrä	V79	L90	K98	P00	IH	AT	P11	V17	H19	US
esso	128	-	-	-	X	X	X	-	-	X	198/39
MDMA	99										
mämmi	69	-	-	-	-	-	-	-	-	34	173/12
naksu	55	-	-	-	-	X	-	-	-	-	68/4
nami	36	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-
mässy	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ekstaasi	8										
mando	8	-	-	-	-	X	-	-	-	-	37/12
karkki	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
niitti	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
E	3	-	-	-	-	X	X	X	-	-	18/7
madame	3	-	-	-	-	-	-	-	-	X	3/3
extacy	2										
madma	2	-	-	-	-	-	-	-	-	X	14/6
skudi	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
eemeli	1	-	-	-	-	X	X	-	-	X	132/45
madu	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
mäyske	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
nipsu	1	-	-	-	X	-	X	-	-	-	115/16

kettu	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
lyrde	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
medi	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
nepukka	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ritku	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
neliapila	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
pregis	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Liite 2. Torilaudan keskustelualueet

Lyh.	Kuvaus	Huume- kauppa	Ketjuja	Viestejä	Viestejä otoksessa
hki	Helsinki	x	149 969	516 389	974
tre	Tampere	x	95 792	273 156	619
vnt	Vantaa	x	46 261	159 443	196
tku	Turku	x	46 380	150 194	228
esp	Espoo	x	36 386	146 035	117
oulu	Oulu	x	51 290	145 145	309
muut	Muut kaupungit	x	17 280	136 379	33
kpo	Kuopio	x	17 666	96 166	66
jkl	Jyväskylä	x	29 545	89 048	82
lhti	Lahti	x	21 180	70 553	119
bulk	Suuret määrät	x	12 738	48 685	48
vsa	Vaasa	x	14 331	37 034	83
t	Treffit		8 442	21 035	51
roi	Rovaniemi	x	6 638	16 827	39
seka	Sekalainen		5 880	13 388	10
hm	Huume-marketit		1 337	12 515	
h	Huumeet		1 079	4 666	1
pm	Postimyynti	x	1 289	4 485	7
y	Työt		1 546	4 385	3
hox	Hormonit	x	1 252	3 424	7
b	Satunnainen		592	2 649	1
a	Ajankohtainen		639	2 539	
hax	Hakkerointi		742	2 221	
test	Testaaminen		1 295	1 670	7
spam	Roskaposti		1 522	1 522	
kkk	Kasvatus		518	1 487	
meta	Metakeskustelu		155	837	
fap	Erotiikka		269	709	
tt	Terveys		115	451	
k	Kuiville		102	388	
rotta	Rottien raportointi		88	161	
pgp	Pretty Good Privacy		1	26	
	Yhteensä		572 319	1 963 612	3 000